

Thukile a sa ðivhalekani

Kalekale ho vha hu na muḥhannga we a vha a tshi pfi Thukile. O vha a tshi dzula na mme awe kha kuḁu kuḁuku. Vho vha vhe zwishai nga maanḁa nahone tshelede ye vha vha vhe nayo yo vha i tshi bva kha u rengisa makumba e khuhu dzavho dza kudzela.

Thukile o vha a tshi bvafha nga maanḁa lwe a vha a sa iti tshithu. O vha a tshi eḁela fhasi ha murunzi nga tshilimo a ora mulilo nga vhuria. Mme awe vho kundelwa u mu vhudza uri a vha thuse nga zwiḥwe-vho.

Nga maiwe matsheloni a Musumbuluwo vho vha vho sinyuwa nga maanḁa lwe vha ri, “Thukile, arali na sa ya u shumela zwiḽiwa zwaḽu ndi ḁo ni pandela lwa tshoḁhe fhana muḁini.”

Izwi zwo vhilaedza Thukile. “Ndi khwiḽe ndi tshi ita tshiḥwe tshithu,,” o amba. “Zwino mme anga vha pfala vho sinyuwa nga maanḁa.”

Ha ri nga ḽavhuvhili, a mbo ḁi ya kha rabulasi nga seli ha mulambo a humbela mushumo. Rabulasi a ri Thukile a lugise ḁaraḁa yawe. U ita izwi o badelwa nga mangwende a siḽivhere. Thukile o vha a sa athu u vhuya a vha na tshelede vhutshiloni hawe. O fara mangwende nga zwanḁa zwawe a a posa nḁha na fhasi uri a ḁo kona u a vhona a tshi penya nga ḁuvha. Fhedzi a sa athu na u pfuka mulambo, a vha o no xedza mangwende oḁhe.

“Inwi mutukana a sa ðivhalekani,” ho amba mme awe zwenezwi a tshi swika hayani, “no vha no tea no a vhea zwavhuḁi tshikwamani tsha vhurukhu haḽu.”

“Ohoo,” ho amba Thukile, “Ndi ḁo ita nga u ralo tshifhinga tshi ḁaho.”

Nga ḽavhuraru, Thukile o ḁo ḽuwa hafhu. “Ndi nga vha thusa nga kholomo dzavho naa?” O humbela muḥwe rabulasi.

“Ee,” ho amba rabulasi, “ndi ḁo ni fha dzhege ya mafhi sa wone muholo wa mushumo waḽu.”

Musi ḁuvha ḽi tshi kovhela, rabulasi a fha Thukile dzhege ya mafhi. Thukile a dzhia dzhege a i vhea ngomu tshikwamani tshihulwane tsha nguvhoyawe sa zwe mme awe vha amba uri u tea u itisa

zwone. Thoo! Thoo! Thoo! Mafhi o shuluwa zwenezwi a tshi khou tshimbila nga bada nahone ndi musi hu kale dzhege i si tshe na tshithu phanda ha musi a tshi swika hayani.

“Mathina zwithu zwa hone!” Ho amba mme awe. “Ni TOU vha tsilu! No vha no tea no tou hwala dzhege nga thoho yaṅu.”

“Ndi zwone,” ho amba Thukile, “Ndi do ita nga u ralo tshifhinga tshi daho.”

Nga Lavhuna, Thukile o ya kha mufumakadzi we a vha a tshi ita yogathi. O tenda u do mu nea yogathi arali a tshi nga mu thusa. Masiari ayo o nea Thukile yogathi. Ho vha hu tshifaredzi tsha puṅasiṅiki tsho vuleaho tshe tsha vha tsho putelwa nga labi. Thukile o tshimbila a ya hayani na tshifaredzi tshi kha thoho yawe ngauri ndi zwe mme awe vha amba uri u tea u ita zwone. Fhedzi nga tshifhinga tshe a swika hayani, ho vha ho sala yogathi thukhusa kha tshifaredzi. Vhunzhi hayo yo vha yo elela, inwe yo vha i mavhudzini awe.

“Inwi tsilu, tsilu ja mutukana, Thukile,” ho amba mme awe, “no vha no tea no tshi fara zwavhuḍi nga zwanḍa zwaṅu.”

“Ohoo!” Ho amba Thukile. “Ndi zwone, Ndi do ita nga u ralo tshifhinga tshi daho.”

Nga ja Vhuṅanu, Thukile a bva hafhu. Tshifhinga itshi a ya ha mubaki. Mubaki o vha a si na tshithu nga nḍani ha mmbwa ya u nea Thukile sa mbadelo ya mushumo wawe. Musi duvha ji tshi kovhela mubaki o mu badela nga mmbwa. Thukile a dzhia mmbwa a ya hayani o i fara zwavhuḍi nga zwanḍa zwawe.

“Izwi ndi zwe mme anga vha amba uri ndi tea u hwalisa zwone,” Thukile o vhudza mmbwa. Fhedzi hu sa athu na u fhela tshifhinga, mmbwa ya thoma u gugula na u sa dzulisea. U bva afho, ya thoma u mu palapala na u mu veta lu vhavhaho lwe a vhuya a i litshedza.

Musi a tshi swika hayani, mme awe vha ri khae, “Inwi, Thukile, Ni tou vha tsilu ja mafhedziselo. No vha no tea no vhofha thambo kha khoḷa yawo na i tendela uri i ni sale murahu.”

“Ndi zwone,” ho amba Thukile, “Ndi do ita nga u ralo matshelo.”

Nga ji tevhelaho ho vha hu Mugivhela Thukile a ya u shuma kha muṅe wa butshara. Zwa zwino o badelwa nga tshipiḍa tsha nama tshavhuḍisa. A dzhia tshipiḍa tsha nama, a tshi vhofha nga thambo a ita zwenezwiḷa zwe mme awe vha amba – a tshi kokodza nga murahu! Nga tshifhinga tshe a swika ngatsho hayani, nama yo vha yo tshinyala tshoṅhe.

Zwa zwino mme awe vho vha vho sinyuwa nga maanda. “Ndi ite mini nga inwi?” Vho vhudzisa. “Matshelo ndi Swondaha ri na khavhitshi fhedzi ya u ja tshiswiṅulo. Ni tou vha tsilu, no vha no tea no hwala nama nga mahaḍa aṅu.”

“Ndi do ita izwo tshifhinga tshi daho,” ho fhindula Thukile.

Nga Musumbuluwo, Thukile o ya u shuma hafhu kha muṅwe we a mu fha donngi sa muholo. Naho Thukile o vha e na nungo, o wana zwi tshi mu konḍela u isa donngi kha mahaḍa awe. O lwa nazwo o lwa nazwo, fhedzi mafheloni a kona u hwala donngi a i vhea mahaḍani awe, sa zwe mme awe vha mu vhudzisa zwone. A thoma u tshimbila nga u ongolowa a tshi ya hayani.

Musi Thukile e nqilani ya u ya hayani, o tea nga u fhira tsini na nndu ye munna wa tshigwili a vha a tshi dzula khayo. Muuna wa tshigwili o vha e na nwanamuthi wa musidzana. O vha o naka nga maanda, fhedzi lwa miwaha na miwaha o vha a sa athu u vhuya a bula na ipfi lithihi zwafo. O vha a sa athu na u sea vhutshiloni hawe hothhe. Madokotela vho amba uri u do kona fhedzi u amba hafhu arali muwe muthu a ita uri a see. Muuna wa tshigwili o vhlaela nga maanda nga nwananyana wawe lwe a vhuya a amba uri ane a do ita uri a see, a nga mu mala.

Musidzana wa lunako o vha o sedza nnda nga fashere musu Thukile a tshi pfuka na donngi i mahaqani awe. Milenzhe ya donngi yo vha i tshi khou nembelela muyani nahone zwa vhonala sa zwi takadzaho lwe musidzana a tou fhela nga u sea. Nga khathihi a vha a tshi vho kona u amba.

Tshigwili tsho vha tsho takala, tsha phetha na phuluphedziso yatsho – tsha amba uri musidzana watsho na Thukile vha nga malana. Thukile a mbo di vha tshigwili tsha munna nga nqhani ha uri o ita zwithu zwa vhuksilu nga u hwala donngi nga mashaqani awe!

U bva duvha ilo u ya hoyu, Thukile o dzula kha lido lihulu na mufumakadzi wawe na mme awe vhe vha sa tsha vhuya vha shuma hafhu. Nahone, Thukile ha ngo tsha dovha a hwala tshinwe tshithu hafhu nga ene muwe.